

Jan Plata. La crida dels pirates

grumets

Josep L. Badal

Jan Plata.
La crida dels pirates

Il·lustracions

Jordi Lafebre

50è PREMI JOSEP M. FOLCH I TORRES
DE NOVEL·LA PER A NOIS I NOIES

laGalera

Primera edició: març del 2013
Segona impressió: juliol del 2013
Primera edició en aquesta col·lecció: juny del 2014

Un jurat format per Mercè Anguera, Gemma Barrufet, Xavier Carrasco, Pep Molist i Carles Sala va atorgar el 50è Premi Josep M. Folch i Torres de novel·la per a nois i noies a aquesta obra, durant la Nit de Santa Llúcia, el 14 de desembre de 2012.

Disseny de la coberta: Mariano Rolando
Maquetació: Marquès, SL

Edició: David Monserrat
Coordinació editorial: Anna Pérez i Mir
Direcció editorial: Iolanda Batallé Prats

© Josep Lluís Badal, 2013, del text
© Jordi Lafebre, 2013, de les il·lustracions
© La Galera, SAU Editorial, 2014, de l'edició en llengua catalana

La Galera, SAU Editorial
Josep Pla, 95 – 08019 Barcelona
www.lagalera.cat – lagalera@grec.cat
facebook.com/editoriallagalera – twitter.com/editorialgalera

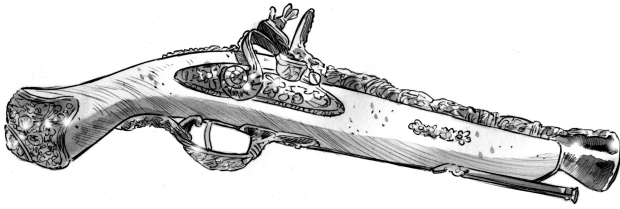
Imprès a Limpergraf SL
Mogoda, 29-31 Polig. Can Salvatella
08219 Barberà del Vallès

Dipòsit legal: B-1.240-2014
Imprès a la UE

ISBN: 978-84-246-5222-7

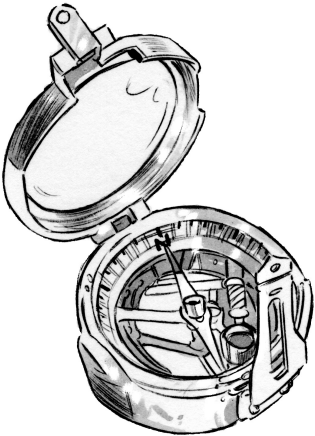
Qualsevol mena de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra resta rigorosament prohibida i estarà sotmesa a les sancions establertes per la llei. L'editor faculta el CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics, www.cedro.org) perquè n'autoritzi la fotocòpia o l'escaneig d'algun fragment a les persones que hi estiguin interessades.

*Al Pau i la Laia.
A tots els Jan Plata del món.*

L'alegria més gran d'un ésser humà
és dir «sí» als regals del dia.

PÍNDAR, Olímpica I

ÍNDIX

CAPÍTOL I. El mar. L'orfe. La campana	9
CAPÍTOL II. El mariner de sal. L'arribada	21
CAPÍTOL III. La prova de paternitat. Tros de sabre	41
CAPÍTOL IV. Més reptes. Més sorpreses. Caratallada	57
CAPÍTOL V. El mar. Descobriments. La mare	73
CAPÍTOL VI. Llums de la nit	85
CAPÍTOL VII. Partida. Coneixences. Els autòmats	105
CAPÍTOL VIII. Més coneixences. L'entrenament. Thalos	121
CAPÍTOL IX. Combat. Leonardo. Desaparicions	141
CAPÍTOL X. «No et refiïs de la llum de la nit»	149
CAPÍTOL XI. L'explosió. Al fons del mar. La cabina	163
CAPÍTOL XII. L'endemà. Camins. El mar	177

CAPÍTOL I

EL MAR. L'ORFE.

LA CAMPANA

Qui som? Què ens passarà, demà? I d'aquí a un any? Ningú no pot respondre amb certesa aquestes preguntes senzilles. Sabem com és la flor d'avui, però, i quan hagin passat tres dies? Potser continuarà dalt de l'arbre com una flameta blanca o potser haurà caigut a terra i s'haurà confós en el gran riu de fang. Tal vegada s'haurà convertit en una fruita daurada o, enduta pel vent com una gavina, haurà volat mar endins...

Aquesta és la història del Jan Plata. Encara era un nen, però va aprendre que cada vegada que surt el sol el món pot convertir-se en una meravella nova, acabada de fer com un pa tret del forn.

Era el primer dia de primavera de l'any dos mil... El sol es ponía i el Jan Plata, de cara al mar, es feia preguntes que no tenien resposta: «Quins núvols més bonics... On deuen anar?».

Aviat seria fosc del tot. La lluna, amb forma d'àncora, solcava el cel. Al seu costat brillaven Venus i

Júpiter. El Jan Plata mirava l'horitzó, aviat desapareixeria. S'imaginava que un dia arribava un vaixell esportiu, una petita llanxa motora o una balsa de naufrag. Que en baixava un home somrient, l'abraçava i li deia: «Hola, sóc el teu pare! Perdona'm per haver tardat tant!». No calia que fos un home alt o fort, ni tan sols divertit. Podia fins i tot ser panxut i lent de moviments, només calia que fos el seu pare, i que es quedés a viure amb ells.

El Jan Plata vivia amb la seva mare en una petita casa que havia estat de pescadors. Situada als afores del poble, en un petit pujol de pedra, pins i atzavares, la caseta mirava al mar. Era blanca, tenia les finestres pintades de blau i, dalt de tot, algú hi havia construït una petita torre. Dins la torre només hi cabia una persona ajupida, i s'hi podia contemplar la llunyania del mar. Potser havia estat una torreta de vigilància del segle en què existien els atacs de pirates al petit poble. Encara conservava una campana, una curiosa campana daurada que la mare cuidava molt i que el Jan Plata tenia prohibit de tocar.

«Per què no puc tocar-la?», preguntava a vegades el nen.

La mare sempre responia: «Quan arribi el moment ho sabràs», que era una manera de no contestar.

Els vespres, assegut a la platja, el Jan somiava.

Sentia un buit al mig del pit. Quan sortia la lluna, aquest buit es feia més dolorós i s'omplia d'una melancolia estranya. Llavors el Jan es deixava endur per la imaginació, per la música silenciosa que emana del mar i dels nens solitaris, i per les preguntes sense resposta.

Quan se sentia així no suportava tenir ningú a prop. Només el vell Nèstor.

El vell mariner s'apropava quan la melancolia del Jan Plata ja començava a ser tan dolorosa que les gavines s'apartaven del nen. L'home s'asseia al seu costat silenciosament, encenia la seva pipa blava com el llom d'una balena, i començava a parlar com si estigués tot sol. Sempre li explicava coses del mar: vaixells i capitans, viatges i naufragis, animals magnífics i tempestes, traïcions i actes heroics. Ho explicava tot amb tants detalls que un dia el Jan va obrir molt els ulls, va assenyalar l'horitzó i va dir:

—Avi Nèstor, allí, a l'horitzó! Una goleta! —I, tancant un ull, va afegir—: Del segle XVIII, diria.

Perquè aquell petit mariner en somnis s'estimava tot allò que tingués a veure amb el mar.

El vell s'havia tret la pipa de la boca, havia somrigut i havia dit:

—Tens molta imaginació, popet... Potser era un núvol. O potser...

—Oh, però mira! Ara hissa veles!

El vell va tornar a encendre la pipa, que sempre s'apagava.

—Pif, pif... Potser és que aviat en veuràs una de veritat, de goleta, i això que has vist ha estat un avís...

Aquella primera nit de primavera, el vell Nèstor també havia vingut.

—Cap on deuen anar els núvols, avi Nèstor?
—L'home somreia amb la pipa color balena a la boca—. Avi Nèstor, el meu pare... el vas conèixer? A vegades em pregunto si és mort...

Es va sentir un esquitx fort a l'aigua, com si un peix hagués saltat, i una riallada infantil.

—Avi! Què ha estat això...?

Però el vell ja s'havia aixecat.

—Anem, musclet! Jo et podria donar alguna resposta, però prefereixo que no em facis preguntes. Ara encendré la pipa petita, la de la nit. I això vol dir que has d'anar a sopar, ja ho saps.

—Però avi...

—Pif, pif! —va respondre la pipa del vell.

Durant uns segons, encara, el vell Nèstor va tenir dues pipes a la boca, la del dia i la de la nit: era l'hora del crepuscle. El Jan Plata li mirava l'enorme cicatriu que tenia al front, però sabia que ja no havia de preguntar res més. La lluna s'havia emblanquit, semblava una deessa enmig d'un llac blau. Sobre el mar, el seu reflex es transformava en un camí

platejat i incert. Venus i Júpiter es miraven entre ells i brillaven cada vegada més. Semblaven immòbils, però en realitat es movien a una gran velocitat per l'espai. Cap on devien anar?

La mare del Jan cantava tan bé que la teulada de la casa s'omplia de gavines que escoltaven. Cap d'elles no feia soroll, i, cosa que era més curiosa, cap d'elles no deixava els seus excrements sobre la teulada. De tant en tant alguna alçava el vol i tornava al cap d'una estona amb el ventre més buit.

A vegades el Jan s'havia adormit sobre els deures de l'escola perquè la seva mare s'havia posat a cantar a la cuina. La seva veu era dolça com la llet amb mel i semblava que podia travessar qualsevol objecte com un dofí travessa una onada. Sovint venien a buscar la dona perquè calmés l'insomni d'un malalt o les darreres hores d'un moribund. Ella cantava en una llengua estrangera que ningú no va reconèixer mai, i amb unes melodies que tenien la virtut de fer reviure les millors hores de la vida de qui escoltava. Si mentre cantava mirava avall, qui sentia la cançó recordava el seu passat. Si mirava amunt, qui escoltava vivia per endavant els moments d'alegria que li restaven.

Es deia Amina, cantava on l'hi demanaven, i sempre es negava a cobrar ni un cèntim. Només volia, a canvi del seu cant, un gotet d'aigua amb una gota de llimona i una mica de sal. «Em recorda el mar del país on vaig néixer», deia per justificar-se, «i canto millor».

Tenia la pell molt clara, els cabells tan negres que, sota el sol, semblaven blaus, i els ulls més curiosos del món: de blau marí i verd maragda, amb aigües de color del corall rosat, tot ho miraven.

Només tenia tres vicis: els calamars a la romana, llevar-se molt tard els diumenges i sortir de casa a mitjanit quan hi havia lluna plena. Llavors, anava a nedar, tant si era hivern com estiu.

A vegades l'acompanyava la senyoreta Svetlana. Era una mestra prima, alta i de moviments dolços, que impartia l'assignatura de Medi Natural a l'Escola Galatea, l'única que hi havia al poble. No s'assemblava en res a la mare, excepte en el color dels ulls. Els de la senyoreta Svetlana, però, tenien les aigües violetes en comptes de rosades. En canvi, totes dues reien molt quan estaven juntes i, davant de l'altra gent, parlaven sempre baixet, com els amics d'infantesa o els que comparteixen un secret antic.

Aquell vespre de primavera, la senyoreta Svetlana marxava de la caseta quan el Jan va arribar amb el vell Nèstor.

—Adéu, avi Nèstor —va dir gairebé sense moure els llavis la mestra.

—Pif-pif! —va somriure la pipa del vell. En va sortir un nuvolet que, ben mirat, podia tenir forma de peix.

La mestra havia anat a demanar ajuda a la mare per a la Festa de la Primavera del col·legi. La mare treballava en un taller de costura i segurament ajudaria a brodar alguns dels regals per al concurs de pares. Era tradició que aquell dia es fessin balls, jocs, activitats per als nens i un concurs per als pares.

El concurs era una tradició antiga que venia de quan al poble només hi havia pescadors i pagesos. Un cop a l'any s'ajuntaven i provaven la seva força, la seva valentia i les seves habilitats.

Després venia el dinar, el ball, algun enamorament i, a vegades, alguna baralla.

Mentre parava taula, el Jan, que ja sabia la resposta que rebria, va preguntar:

—Vindrà, aquest any, «ell», al concurs de pares?

—Però com vols que vingui, fill meu? —va dir bruscament la mare.

El Jan va sospirar i va mirar per la finestra. Ja era negra nit i la lluna semblava allunyar-se de la terra. Li va caure un tovalló de les mans: ploc!, va fer l'argolla de fusta.

La mare li va passar la mà pels cabells.

—El teu pare no vindrà al concurs, Jan, ja ho saps. Em sap greu. Algun dia... el teu pare...

—Quan m'ho explicaràs? Només que em diguessis si està mort... O si us vau separar!

La mare també va mirar per la finestra. Però ella mirava avall, cap al mar, cap als fanals de les barques nocturnes. Aquelles llumetes indicaven que, enmig de la foscor líquida, hi havia uns homes fràgils que treballaven.

—Espero que aviat —va mormolar la dona.

«Aviat!»: aquesta era la paraula que el Jan Plata odiava més. I la que sentia més vegades. Perquè

«aviat» volia dir 'encara no', i ell ja feia anys que esperava que arribés aquest «aviat». Va fugir per les escaletes de pedra que pujaven fins a la torreta. La mare el seguia.

—Jan! Si el teu pare pogués... Ell et troba a faltar tant com tu a ell!

—Oh, calla, mare, sisplau! Prou!

Va pujar fins a dalt de tot, les galtes li cremaven. Feia una nit plàcida i el mar xiuxiuejava dolçament sobre la sorra. Hi dipositava petxines que potser ningú no veuria mai i que es desfarien amb els anys, les onades i l'oblit. Algunes havien pertangut a mol·luscos molt orgullosos dels seus colors i la seva força.

—Pare! —va gemegar el Jan Plata.

Una brisa suau va fer tremolar la campana. La mare li havia prohibit tocar-la. També li havia fet prometre que, si mai es trobava en algun perill seriós (però havia de ser seriós) la faria sonar ben fort. Enfadat, el Jan va tibar la corda, resseca pel sol i la salabor de l'aire.

—Pare... —va sospirar.

«Nang!», va fer la campana.

El Jan Plata es va posar a plorar. Se sentia estúpid. No era el concurs de pares del col·legi, el que li dolia. Eren les hores de solitud que s'havia passat a la platja pensant en aquella absència.

Es va eixugar els ulls. No volia que la mare el veiés i pensés que tenia un fill malcriat.

—Pare, vine.

D'alta mar va semblar arribar el so remot d'una campana de senyals. Tres repics que travessaven la foscor: potser avisaven algú d'un escull, o potser responien «a-vi-at!». Però què sabem nosaltres.

Aquella nit, segurament, el Jan tornaria a tenir el mateix somni estrany que se li repetia des que tenia memòria: una tempesta, la foscor, una batalla cruenta que se sent lluny, un ofec angoixant i, de cop, un llum. Un petit punt de llum blanca que convida a anar-hi, que conforta, que salva, que podria salvar la humanitat sencera, i que creix alegre.

La mare cantava, el mar cantava i el Jan s'adormia. Havia passat el primer dia de primavera i aviat floriria un dia nou a l'horitzó. Alguns núvols solcaven el cel, invisibles. Cap on devien anar?

Sempre cap a casa seva, perquè casa seva és tot el món.